

Sotsiaalministri .... 03.2020 käskkirjaga nr ...
„Sotsiaalkaitseministri ning tervise- ja tööministri 21. juuli 2015. a käskkirja nr 115
„Töövõimereformi sihtrühma töövõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine“
muutmine“ kinnitatud toetuse andmise tingimused
„Töövõimereformi sihtrühma töövõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine“

Lisa 1
Vorm A

TAT tegevuste detailne kirjeldus perioodil 01.01.2019–31.12.2020

1. Kaitstud töötamise teenuse osutamine ning abivahendite kasutamise võimaldamine¹

1.1. Kaitstud töötamise teenuse väljaarendamine ja osutamine

Kaitstud töötamise teenus on suunatud inimestele, kellel on nägemis- või liitpuue, püsiv ajukahjustus või psüühikahäire ja kes oma erivajaduse tõttu ei ole võimelised töötama tavalistes töötingimustes avatud tööturul või ei ole seda võimelised tegema järjepidevalt. Töötamine kaitstud tingimustes käesolevas TAT-s tähendab, et puuduva töövõimega isikul võimaldatakse teha võimetekohast tööd talle sobivas töökeskkonnas ja jõukohases töötempo ning talle on tagatud vajalikus ulatuses juhendamine, nõustamine ja abi.

Kaitstud töötamise teenuse väljaarendamine käivitus Sotsiaalkindlustusametis (edaspidi SKA) 2015. aastal, mil toimus teenuse katsetamise sisuline ettevalmistamine. Kaitstud töötamise teenuse osutamisega alustati 2016. aastal. Teenus käivitati järk-järgult, seejuures täiendati pidevalt teenuse osutamise protsessi, võttes arvesse teenuseosutajatelt ja teenuse sihtrühmalt saadud tagasisidet.

2019.–2020. aastal jätkub kaitstud töötamise teenuse osutamine ning teenusekohtade arvu suurendatakse. Korraldatakse riigihange, et leida kaitstud töötamise teenuse osutajad 2019.–2020. aastaks. Teenuse korraldamisel tehakse tihedat koostööd teenuseosutajate ja teiste partneritega, kellelt saadud tagasiside teenuse osutamise praktika ja vajaduste kohta võimaldab kaitstud töötamise teenust edasi arendada ja vastavalt vajadusele teenusekirjeldust täiendada. Jätkatakse kooolituste ja infopäevade korraldamist, et tagada SKA juhtumikorraldajate ja partnerite (sh teenuseosutajate) informeeritus teenuse sisust ja korraldusest. 2019.–2020. aastal on kavas teavitada ka KOV-i sotsiaaltöötajaid, et nad teaksid kaitstud töötamise teenuse sisu ning oskaksid vajaduse korral oma piirkonna elanikele seda teenust soovitada.

Kaitstud töötamise teenust osutatakse kolmes etapis:

1. etapp – sisseelamine ehk kliendi töösuutlikkuse hindamine ja tööoskuste kujundamine kuni kuue kuu jooksul. Nimetatud aja jooksul makstakse kliendile stipendiumi tööturuteenuste ja -toetuste seaduse § 35 alusel kehtestatud määras ning sõidu- ja majutustoetust tööturuteenuste ja -toetuste seaduse § 37 alusel kehtestatud määras.

2. etapp – kaitstud töö tingimustes töötamine, samal ajal toimub kliendi nõustamine ja toetamine.

3. etapp – avatud tööturule siirdunud kliendi toetamine eesmärgiga säilitada kaitstud töötamise teenust saanud kliendi võimekus töötada avatud tööturul. Avatud tööturul töötamise tugiteenust osutatakse kliendile, kes on edukalt läbinud kaks esimest etappi.

---

¹ Tegevust viib ellu Sotsiaalkindlustusamet

SKA kogub koostöös teenuseosutajatega teenuse osutamise kohta andmeid kogu teenuse osutamise perioodi vältel. Eesmärk on parandada ja vajaduse korral muuta teenuse osutamise korraldust ning teha järelevalvet teenuse osutamise üle, et kindlustada klientidele teenuse parim võimalik kättesaadavus ja veenduda teenuse osutamiseks eraldatud vahendite eesmärgipärasest kasutamises.

Teenuse osutamist koordineerib SKA-s kaitstud töötamise projektijuht, kellele pakuvad teenuse korraldamisel tehnilist tuge kaks koordinaatorit.

Sihtrühm: puuduva töövõimega tööelised isikud (alates 16. eluaastast kuni vanaduspensionieani), kelle puhul on täidetud kõik alljärgnevad tingimused:

- 1) ta on I etapi lõpuks võimeline tegema eesmärgipärasest tööd keskmiselt kümme tundi nädalas;
- 2) tal on raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire, liitpuue või nägemispuue või ta on läbi elanud peaaajutrauma või ajukahjustust tekitava haiguse;
- 3) tal on tuvastatud puuduv töövõime töövõimetoetuse seaduse alusel või ta on tunnistatud osaliselt (80–90%) või täielikult (100%) töövõimetuks riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel;
- 4) ta ei saa samal ajal töötukassa pakutavat lühiajalist kaitstud töötamise teenust.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
Teenusekirjelduse täiendamine ning partnerite (SO, Astangu, TK, sihtgruppide liidud) ja potentsiaalsete teenuseosutajatega läbirääkimine	01.03.2015–31.12.2021	01.01.2019–31.12.2020
Juhtumikorraldajate ja teenuseosutajate koolitamine	01.12.2015–31.12.2021	
Teenuseosutajate ja teenuse saajate nõustamine ning juhendamine	01.01.2016–31.12.2021	
Kaitstud töötamise teenuse osutamine	01.01.2016–31.12.2021	
Teenuseosutajate üle järelevalve korraldamine	01.01.2016–31.12.2021	
Teenuse osutamise andmete kogumine ja analüüs	01.01.2016–31.12.2021	

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastatel	Sihttase (2021)
Väljundinäitaja	Osalise töövõimega inimesed, kes on saanud töövõime reformi vahendusel teenuseid	200	1150

1.1.1. Erihoolekandeteenuse osutajate koolitused

Jätkatakse koolituste ja infopäevade korraldamist, et tagada SKA juhtumikorraldajate ja partnerite (sh teenuseosutajate) informeeritus teenuse sisust ja korraldusest. 2019.–2020. aastal on kavas teavitada ka KOV-i sotsiaaltöötajaid, et nad teaksid kaitstud töötamise teenuse sisu ning oskaksid vajaduse korral oma piirkonna elanikele seda teenust soovitada.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
Raskesti mõistetava käitumise juhendamise koolitus	01.01.2020–31.12.2021	01.01.2020–31.12.2020
Verge koolitus	01.01.2020–31.12.2021	01.01.2020–31.12.2020
Alkoholisõltlastega tegelemise koolitus	01.01.2020–31.12.2021	01.01.2020–31.12.2020

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastal 2020	Sihttase (2021)
Väljundinäitaja	Erihoolekandeteenuse osutajate koolitused	510	1330

Sihtrühm: SKA juhtumikorraldajad ja erihoolekandeteenuse osutajate tegevusjuhendajad.

1.2. Abivahendite kasutamise võimaldamine

2019.–2020. aastal jätkatakse erivajadustega inimestele nende individuaalsetest vajadustest lähtuvalt abivahendite eraldamist. Abivahendite teenus on SKA koordineeritav teenus, mille puhul võimaldatakse õigustatud isikutele abivahendite hankimisel riigipoolset toetust (riik tasub osaliselt abivahendi eest). Õigustatud isikul on õigus soodustingimustel abivahendile arstitõendi või rehabilitatsiooniplaani alusel. Tõendi saab isik perearstilt või eriarstilt. Alates 2017. aastast laienes abivahendi vajaduse tuvastamise õigus ka füsio- ja tegevusterapeutidele. Inkontinentsitoodete puhul saavad kordustõendi väljastada pereõed.

Rehabilitatsiooniplaani koostab rehabilitatsioonimeeskond, mis koosneb vähemalt viiest erineva eriala spetsialistist: sotsiaaltöötaja, taastusarst, psühholoog, psühholoog-kutsenõustaja, eripedagoog, füsioterapeut, tegevusterapeut. Abivahendi vajaduse selgitamine seotakse töövõime hindamise menetlusega. Seose loomine on vajalik, et tagada riigi poolt selliste abivahendite andmine, mis on mitmekülgse funktsionaalsusega ja kasutatavad nii igapäeva- kui tööelus.

Abivahendite kasutamise võimaldamise üle korraldab järelvalvet SKA abivahendite valdkonna koordinaator, et tagada korrektne ja kvaliteetne teenuse kättesaadavus abivahendeid vajavatele tööealistele klientidele ning samas kontrollida ka teenuseosutajatele eraldatavate rahaliste vahendite sihipärasest kasutamist ja abikõlblikkust.

SKA kogub koostöös teenuseosutajatega teenuse osutamise kohta andmeid kogu teenuse osutamise perioodil. Eesmärk on parandada ja vajaduse korral muuta teenuse osutamise põhimõtteid ning teha järelvalvet teenuse osutamise üle, et kindlustada klientidele parima võimaliku teenuse kättesaadavus ja veenduda teenuse osutamiseks eraldatud vahendite eesmärgipärasest kasutamisest.

Sihtrühm: tööealsed vähenenud töövõimega isikud (alates 16. eluaastast kuni vanaduspensionieani), kes vajavad abivahendeid üldise võimekuse parandamiseks ja toimetuleku toetamiseks, sh töötamist toetavate ja sotsiaalset toimetulekut toetavate funktsioonide tagamiseks.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
---------	---------------------	--

Erivajadustega inimeste abivahendi vajaduse hindamine ja selle võimaldamine	01.01.2016–31.12.2020	01.01.2019–31.12.2020
---	-----------------------	-----------------------

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastatel	Sihttase (2021)
Väljundinäitaja	Osalise töövõimega inimesed, kes on saanud töövõime reformi vahendusel teenuseid	10 000	14 000

1.2.1. Juhtkoerte koolitamine ning teenusekirjelduse ja korralduskeemi väljatöötamine

Tegevusega võimaldatakse erivajadustega inimestele nende individuaalsetele vajadustele vastavat abivahendit, kelleks on juhtkoer. Juhtkoerte tagamine parandab teenust saanud inimese võimalusi siirduda tööturule või jätkata teenuse saamist. Juhtkoer võimaldab parandada raske ja sügava nägemispuudega inimeste iseseisvat toimetulekut ning vähendada hoolduskoormust ja vajadust muude toetavate teenuste (nt isiklik abistaja, tehnilised abivahendid) järele.

Juhtkoerte koolitamisel puudub riiklik süsteem ja teenuse korraldus, mistõttu ei ole tagatud juhtkoerte koolitamise jätkusuutlikkus ega teenuse kättesaadavus abivajajatele. Puuduvad nõuded koerte koolitajatele ning koerte väljaõppe edukuse hindamise süsteem. Reguleerimata on see, kelle omandisse koer peale koolituse läbimist läheb ning kes ja milliste vahendite eest tagab koerte vaksineerimise ning vigastuste ja haigustega seotud kulud. Ühtlasi on kindlaks määramata see, kes ja millistel alustel koera saab ning millised kohustused tekivad koera kasutajal.

Juhtkoerte koolitamisega tegelevad Eestis kaks kooli: SA Juht- ja Abikoerte Kool (Tartus) ja MTÜ Abikoerte Keskus (Tallinnas). Seni on koolitamine olnud projektipõhine (nt on vahendeid taotletud Hasartmängumaksu Nõukogult).

2015. aasta seisuga oli koolitatud ja kasutuses ca 60–70 juhtkoera. Koerad on kasutusse antud inimestele, kes on vähemalt 18-aastased. Senine projektipõhine praktika on näidanud, et koerte vajadus ühes aastas on hinnanguliselt 4–6 koera. Peamiselt on Eestis juhtkoertena kasutusel labradori retriiverid. Ühe koera tööiga on 8–12 aastat.

Juhtkoerte soetamisel on Eestis kasutusel kaks mudelit:

- 1) töötavate juhtkoerte kasutamine sihipärases aretuses (SA Juht- ja Abikoerte Kool);
- 2) omapoolse aretuseta sobivate parameetritega koerte omandamine (MTÜ Abikoerte Keskus).

Mõlemad mudelid on kasutusel ka mujal maailmas. Peamiselt on levinud mudel, mille puhul tegeleb koeri treeniv asutus ka nende aretamisega. Selle peamine põhjus on soov tagada koera sobivus ja töö kvaliteet ning treeningusse võetavate loomade hea tervis, intelligentsus, õppimisvõimelisus ja rahulik iseloom.

Nimetatud tegevuse katsetamise käigus koostatakse vastav teenusekirjeldus ning katsetatakse juht- ja abikoerte teenust ühe osana abivahenditeenusest. Korraldatakse hange juhtkoerte koolitaja(te) leidmiseks ja koerte soetamiseks. Leitakse eksperdid, kes hakkavad hindama juhtkoerte õppe läbimise edukust ja valmisolekut juhtkoerana tööle asuda. Alates 2018. aastast soetatakse igal aastal kuni kuus koera. Tegevus toimub kuni 2021. aastani.

Tehakse teavitustööd (infotunnid ja ümarlauad), et koguda infot teenuse arendamiseks ning jagada infot teenuse korralduse kohta. Tegevuse elluviimiseks võetakse tööle projektijuht.

Sihtrühm: tööealised raske ja sügava nägemispuudega inimesed (16-aastane kuni vanaduspensioniealine), kellel on olnud nägemispuue vähemalt kaks aastat enne koera saamist.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
Teenusekirjelduse ja korralduskeemi väljatöötamine, vajaduse korral korrigeerimine ja täiendamine	01.03.2017–31.12.2020	01.03.2019–31.12.2020
Koerte koolitajate leidmiseks ja juhtkoerte soetamiseks hanke ettevalmistamine ja korraldamine. Juhtkoerte koolitamine	01.10.2017–31.12.2020	01.10.2019–31.12.2020
Juhtkoerte teenuseosutajate koolitamine, info jagamine, teavituspäevad	01.10.2017–31.12.2020	01.10.2019–31.12.2020

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastatel	Sihttase (2021)
Väljundinäitaja	Osalise tövõimega inimesed, kes on saanud tövõime reformi vahendusel teenuseid	12	16

2. Kuulmispuudega inimestele suunatud tõlketeenuste arendamine ja pakkumine

Regulaarset abi suhtluses ja teabe edastamisel vajavad kuulmislangusega inimesed ja nendega suhtlejad.

Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus tegi 2015.–2016. aastal koostöös oluliste partneritega valdkonna analüüsi, millega selgitas välja nõudluse viipekeeletõlke, kirjutustõlke ja muude tõlkevormide järele. Analüüsile tuginedes saab välja tuua, et kõigile kuulmislangusega inimestele ei ole tagatud piisav tõlketeenuste maht ega tõlkeviiside ja -vormide valik, et ületada kommunikatsiooniraskusi ja vältida sihtrühma esindajate ühiskonnast isoleeritust. Peamiseks piiranguks tõlketeenuste kasutamisel on teenuse ebaühtlane regionaalne kättesaadavus, mida mõjutavad järgmised tegurid: tõlketeenuste osutamise ebaühtlane maht ja kvaliteet, tõlketeenuste ebaühtlane rahastamine, viipekeeletõlkide vähesus, alternatiivsete tõlketeenuste puudumine, viipekeeletõlketeenuse halb kättesaadavus ning olemasolevate tõlkide ebaefektiivne kasutamine.

2016. aastal loodud kontseptsiooni põhjal alustati 2017. aastal kirjutus- ja viipekeeletõlketeenuse (nii kontakt- kui kaugtõlkena) väljaarendamist ning soovituslike juhiste koostamist ja ajakohastamist. Viipekeeletõlketeenuse kättesaadavuse parandamiseks arendatakse välja sissehelistamisteenusena kaugtõlketeenus. Eesmärk on see, et teenus oleks vajaduse korral kiiresti kättesaadav ning muu hulgas paraneks teenuse kättesaadavus äärealadel. Tegevuse raames on planeeritud teavitustegevused (infotunnid ja ümarlauad) teenuse arendamise ja

osutamise kohta nii partnerorganisatsioonidele kui ka klientidele. Selleks, et parandada kirjutus- ja viipekeele tõlketeenuste (edaspidi koos *tõlketeenused*) kvaliteeti ja kättesaadavust (nii kontakt- kui kaugtõlkena), koostatakse tõlketeenuste vajaduse ja hinnastamise analüüs, parandatakse olemasolevate tõlkide kompetentsi ja koolitatakse uusi viipekeele oskustega inimesi. Teenuse arendamine ja pakkumine toimub koostöös KOV-ide ja teenusepakkujatega.

Tegevuse elluviimiseks võetakse tööle projektijuht.

Sihtrühm: erivajadusega vähenenud töövõimega tööealised inimesed (16-aastane kuni vanaduspensioniealine)

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
1. Tõlketeenuste arendamine	01.01.2015–31.12.2021	01.01.2019–31.12.2020
1.2. Hangete ettevalmistamine partnerite leidmiseks ja tõlketeenuste pakkumiseks	01.01.2016–31.12.2021	01.01.2019–31.12.2020
1.3. Teavitustegevus, partnerorganisatsioonide ja klientide kaasamine ning koolitamine	01.01.2017–31.12.2021	01.01.2019–31.12.2020
1.4. Tõlketeenuste soovituslike juhiste väljatöötamine koostöös partneritega (sh teenusedisain)	01.01.2017–31.12.2021	01.01.2019–31.12.2020
1.5. Tõlketeenuste vajaduse ja hinnastamise analüüs seoses uute teenuste turule tulekuga	01.01.2017–31.12.2021	01.01.2019–31.12.2020
Tõlketeenuste juhise väljatöötamine	01.01.2017–31.12.2021	01.01.2019–31.12.2020
2. Kompetentsete viipekeele tõlkide ja kirjutustõlkide tagamine	01.01.2017–31.12.2021	01.01.2019–31.12.2020
2.1. Tõlkide täiendõppe koolituskavade väljatöötamine või täiendamine ja tõlkide koolitamine	01.01.2017–31.12.2021	01.01.2019–31.12.2020
3. Tõlketeenuste pakkumine	01.09.2016–31.12.2021	01.01.2019–31.12.2020

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastatel	Sihttase (2021)
Väljundinäitaja	Osutatud tõlketeenuste tundide arv	5000	Osutatud tõlketeenuste tundide arv on 8200. Koolitatud viipekeele tõlkide arv 60, kirjutustõlkide arv 30
Väljundinäitaja	Koolitatud viipekeele tõlkide arv	10	
Väljundinäitaja	Koolitatud kirjutustõlkide arv	10	

3. Integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi piloteerimine

3.1. Teenuse katsetamine ja arendamine

Avajahemikus mai 2017 kuni mai 2018 katsetati teenusedisaini meetoditega välja töötud uut teenusemudelit erihoolekandeteenuste osutamisel KOV-i korralduse ja vastutuse baasil. Projekti „Isikukeskne erihoolekande teenusemudel kohaliku omavalitsuse korralduse baasil“ käigus kogutud andmeid ja saadud kogemusi analüüsitakse, et sellele tuginedes teha ettepanekuid ja otsuseid disainiprotsessis vastavalt süsteemi ümberkujundamise suunistele. Projekti raames katsetati peamiselt ühte võimalikku teenusemudeli lahendusvarianti. Samas sisaldas erihoolekandeteenuste disainiprotsessi lõppraport mitmeid ettepanekuid ja lahendusi, mida võiks erihoolekandeteenuste osutamisel muuta, et teenusesüsteem oleks isikukesksem, ressursisäästlikum ja ka tulemuslikum. Tuginedes esimeses katseprojektis saadud kogemustele ja võttes arvesse ka teisi teenusedisaini projektis tehtud ettepanekuid, on otstarbekas jätkata erihoolekandeteenuste süsteemi teenusedisaini projekti käigus tehtud ettepanekute katsetamist.

Lähtudes Euroopa ühiselt kokkulepitud sotsiaalvaldkonna suundumustest, heaolu arengukava 2016–2023 põhieesmärkidest ja Eesti erihoolekande arengukavast 2014–2020, on sotsiaalhoolekande arendamise eesmärkideks toetada erihoolekandeteenuste osutamist kogukonnas ja lähtuda teenuste arendamisel deinstitutionaliseerimise põhimõtetest. Deinstitutionaliseerimine hõlmab paindlikuma, kättesaadavama, tulemuslikuma ja jätkusuutlikuma kogukonnapõhiste teenuste süsteemi arendamist.

Euroopa Komisjoni eksperdirühm on välja toonud, et deinstitutionaliseerimisel on oluline inimressursi arendamine, ressursside tõhus kasutamine ja terviklik lähenemine. Meetme „Tööturul osalemist toetavad hoolekandeteenused“ tegevuse „Erivajadusega inimestele ning nende pereliikmetele tööturul osalemist toetavate hoolekandeteenuste arendamine ja osutamine“ raames arendatakse erihoolekandeteenuseid ja teenuste süsteemi teenusedisaini abil, millega muudetakse teenuste süsteem isikukesksemaks ja paindlikumaks. Uus erihoolekandeteenuste süsteem aitab tööealistel psüühilise erivajadusega inimestel teistega võrdsetel alustel osaleda ühiskonnaelus, sealjuures toetades neid tööturuteenuste kasutamise alustamisel (näiteks tegevusjuhendaja või tugiisiku tegevus), teenuste kasutamisel ja tööhõives osalemisel.

Erihoolekandeteenuste disainiprotsessi käigus välja töötatud uue erihoolekandeteenuste süsteemi katseprojekti tegevusteks on vähenenud või puuduva töövõimega psüühilise erivajadusega inimeste toimetulekut toetavate integreeritud, isikukesksete ja paindlike toetusmeetmete ja teenuste süsteemi mudeli katsetamine, et toetada inimeste tööturuteenuste kasutamise alustamist, teenuste kasutamist ja võimetekohast tööhõives osalemist. Muu hulgas katsetatakse individuaalse eelarve kasutamist. Individuaalse eelarve all peetakse silmas inimese individuaalse hindamise alusel kujunevat vajalike teenuste kogumaksumust.

Sotsiaalkindlustusamet (SKA) kogub koos teenuseosutajatega tagasisidet ning Sotsiaalministeerium analüüsib kasutajate kogemust uutel põhimõtetel rakendatava teenuste süsteemi korralduse kohta. Tagasiside ja kasutajakogemuse tulemuste põhjal teeb SKA Sotsiaalministeeriumile ettepanekuid seadusemuudatuste tegemiseks eesmärgiga teenuste süsteemi täiendada ja parandada.

Projekt jaotub kahte etappi:

I etapp – alustatakse teenusedisaini projekti raames välja töötatud uue isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste osutamise mudeli katsetamist. Katsetamise I etapi käigus kogub SKA teenusedisaini projekti lepingupartneritelt (teenuseosutajatelt) ja teenuse kasutajatelt tagasisidet. Lepingupartneri leidmiseks korraldatakse hange.

II etapp – SKA teeb vajaduse korral uues katsetatavas mudelis parandused või täiendused, mis tuginevad teenusedisaini lepingupartneri esitatud kasutajakogemuse analüüsile.

Projekti viib ellu SKA ja tegevuse elluviimiseks võetakse tööle projektijuht, arendusjuht ja koordinaator (viimased kaks oktoobrist 2018).

Sihtrühm: tööealised raske, sügava või püsiva kuluga psüühilise erivajadusega tööealised inimesed (16-aastane kuni vanaduspensioniealine), v.a dementsuse diagnoosi ja põhidiagnoosiga alkoholisõltlased, kes:

- 1) kasutavad erihoolekandeteenust, kuid nende abivajadus võib olla muutunud (nt vajavad vähesema toetusega teenust); või
- 2) veel ei kasuta erihoolekandeteenust, kuid on SKAs teenuse järjekorras, või
- 3) kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja või SKA juhtumikorraldaja hinnangul vajavad toimetulekuks ning ühiskonnas osalemiseks või tööturule siirdumiseks toetavaid integreeritud teenuseid.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
Lepingupartneri leidmiseks hanke ettevalmistamine ja korraldamine	01.01.2019–01.03.2021	01.01.2019–31.12.2019
I etapi elluviimine	01.04.2019–31.07.2021	01.09.2019–31.12.2020
II etapi elluviimine	01.08.2019–31.12.2021	01.05.2019–31.12.2020
Isikule osutatava otsetoetuse süsteemi katsetamine inimese toimetulekuks vajalike teenuste eest tasumisel	01.08.2019–31.12.2021	01.10.2019–31.12.2020
Kohtumääruse alusel psüühikahäirega isiku tahte vastaselt erihoolekandeteenust saama suunatud inimestele teenuse osutamine isikukeskse teenusemudeli lahenduste alusel	01.08.2019–31.12.2021	01.10.2019–31.12.2020
Erihoolekandeteenuse osutajate koolitamine isiku personaalsete vajaduste hindamiseks ja eesmärgipärase töö tegemiseks	01.08.2019–31.12.2021	01.10.2019–31.12.2020
Seadusemuudatuste tegemiseks Sotsiaalministeeriumile ettepanekute esitamine	01.08.2019–31.12.2021	01.08.2019–31.12.2020

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastal (2019-2020)	Sihttase (2021)
Väljundinäitaja	Osalise töövõimega inimesed, kes on saanud töövõime reformi vahendusel teenuseid	700	740

3.2. Integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi piloteerimise mõjuanalüüs

Uuringu käigus tehakse võrdlev analüüs praeguse erihoolekandeteenuste osutamise mudeli ning uue, aastatel 2017–2018 katsetatud ja aastatel 2019–2021 katsetatava isikukeskse erihoolekande teenusemudeli maksumuse kohta. Maksumust analüüsitakse lähtuvalt terviksüsteemist ehk alates inimese esimesest kontaktist KOV-i sotsiaaltöötaja / Sotsiaalkindlustusameti juhtumikorraldaja / erihoolekandeteenuse pakkujaga kuni teenuse saamisega seotud kuludeni välja. Samuti analüüsitakse, milline võiks olla erihoolekandeteenuste tulevikuvaade, võttes aluseks isikukeskse teenusemudeli põhimõtted nii korralduse kui rahastamise (kulu ja tulu) seisukohast ning võrreldes neid erihoolekandeteenuste praeguse rahastamise põhimõtetega. Lisaks tehakse ettepanekuid isikukeskse rahastamise mudeli täiendamiseks. Tegevuse elluviija on Sotsiaalministeerium.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
Mõjuanalüüs hanke ettevalmistamine	01.01.2020–01.02.2020	01.01.2020–31.12.2020
Hanke väljakuulutamise ja partneri leidmine	01.03.2020–31.03.2020	01.01.2020–31.12.2020
Mõjuanalüüsi tegevuste elluviimine	31.03.2020–31.12.2021	01.01.2020–31.12.2020

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastal (2019–2020)	Sihttase (2021)
Väljundinäitaja	Integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi piloteerimise mõjuanalüüs	alustatud	tehtud

3.3. Psüühilise erivajadusega inimeste ühiskonda kaasamist toetavad kommunikatsioonitegevused

Sotsiaalministeerium on deinstitutionaliseerimise (DI) protsessi käigus astunud samme, et suurendada ühiskonnas arusaamist, kui oluline on aktsepteerida ühiskonna liikmetena kõiki inimesi, sh vähenenud töövõime ja psüühikahäiretega inimesi. DI on olulist osa elanikkonnast puudutav poliitikamuutus, mistõttu väljenduvad selle mõjud ka ühiskonnas laiemalt – näiteks seni justkui peidus olnud erivajadusega inimesed on tulnud kogukondadesse tagasi, on rohkem nähtavad. Need on põhimõttelised muudatused sotsiaalsüsteemis, mille tulemusena osutatakse pikaajalise hoolduse ja tugiteenuseid eelkõige väljaspool hooldusasutusi (ehk kodus või kogukonnas) ja teenuste fookus on suunatud inimese iseseisva toimetulekuvõime säilitamisele ja suurendamisele.

DI kommunikatsiooni elluviimiseks leitakse partner, kes loob ja viib ellu psüühilise erivajadusega inimeste ühiskonda kaasamist toetavaid kommunikatsioonitegevusi. Oluline on leida traditsioonilistele sotsiaalkampaaniatele alternatiivseid viise vähenenud töövõime ja psüühilise erivajadusega inimeste kaasamiseks avalikkuses (nt avalikel üritustel osalemine, vabatahtlikena kaasamine, laatadel osalemine jne) ja selle kajastamine laiemalt meedias. Tegevuse elluviija on Sotsiaalministeerium.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
Kommunikatsioonitegevuste hanke ettevalmistamine	01.09.2019–01.03.2021	01.09.2019–31.12.2020
Hanke väljakuulutamise ja partneri leidmine	01.09.2019–31.07.2021	01.09.2019–31.12.2020
Kommunikatsioonitegevuste elluviimine	01.09.2019–31.12.2021	01.09.2019–31.12.2020

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastal (2019–2020)	Sihttase (2021)
Väljundinäitaja	Psüühilise erivajadusega inimeste ühiskonda kaasamist toetavad kommunikatsioonitegevused	3	5

4. Toetatud tööerakendumise koolituste pakkumine

Toetatud tööerakendumise meetodika koolituste jätkumise vajalikkus selgus varem läbiviidud koolituste tagasisidest, milles on koolituse läbinud spetsialistid välja toonud, et meetodika kasutamine tõhustab erivajadustega inimeste tulemuslikku tööerakendamist ja koolitatavad näevad, et toetatud tööerakendumise meetodikat saaks Eestis kasutada erivajadustega inimeste tööerakendumise toetamise teenuste puhul. Koolitusel osalenud leidsid seosed ja töid välja võimalikud teenused, samuti tegevused, kuidas nende teenuste osutamisel on võimalik erivajadustega inimeste tööerakendamist toetatud tööerakendumise meetodika abil toetada.

Toetatud tööerakendumise meetodika koolitus kestab viis tööpäeva ja kokku on planeeritud läbi viia 12 koolitust. Viiepäevase koolituse käigus peaksid spetsialistid, kes töötavad erivajadustega inimestega, saama täieliku ülevaate kogu toetatud tööerakendumise meetodika protsessist ning oskama analüüsida selle tulemuslikkust oma kogemuste abil. Kuna toetatud tööerakendumise meetodikat ja selle etappe saab kasutada kõigi projektide, programmide ja teenuste puhul, kus spetsialist teeb koostööd tööotsijaga ning mille lõppeesmärk on avatud tööturul tasustatud töökohal tööerakendamine ja seal püsijäämine, on koolitus vajalik kõigile erivajadustega inimestega töötavatele spetsialistidele. Kui tagada spetsialistidele ühtsed ja kvaliteetsed toetatud tööerakendumise meetodika kasutamise oskused, on tulemuseks erivajadustega inimeste tõhusam toetamine ja motiveerimine töökoha otsimisest kuni töökoha säilimiseni ning sealjuures suureneb ka erivajadustega inimeste kaasatus ühiskonda.

Tegevus	Tegevuse üldajaraam	Tegevuse algus- ja lõppkuupäev kirjeldatud perioodil
Koolituste ettevalmistamine ja koolitusmaterjalide väljatöötamine	01.01.2019–31.12.2020	01.01.2019–31.12.2020
Koolituse läbiviimine	01.01.2019–30.04.2020	01.01.2019–30.04.2020

Näitaja	Näitaja nimetus	Sihttase tegevuskava aastatel	Sihttase (2020)
Väljundi-näitaja	Koolitustel osalejate arv	180	180